

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 363-1907)

Originalt emne

Sundhedsvæsen

Sundhedsvæsen/Sundhedsvæsen i Almindelighed

Uddrag fra byrådsmødet den 26. marts 1908 - side 15

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 363-1907)

Besværing fra Beboerne paa Østboulevarden og Østbanetorvet over Røgulemper fra De forenede Jærnstøberier.

Formanden meddelte, at Klagerne besværede sig over den Røg og Stank, der med vestlige og sydlige Vinde kom fra Jærnstøberiet. Sundhedskommissionen havde fra Fabrikken indhentet en Erklæring, der gik ud paa, at Stanken dels skrev sig fra Os fra Tørreovnene og dels fra Os efter Støbningen. Osen fra Tørreovnene mente Fabrikken at kunne træffe Foranstaltninger imod, hvorimod Osen fra Støbningen næppe kunde forhindres. Sundhedskommissionen havde først udtalt, at den vilde afvente, hvilken Virkning de af Fabrikken lovede Foranstaltninger vilde have, men kom dog nu med en Indstilling, der gik ud paa i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 34 at faa Osen helt forbudt. Byraadets Samtykke var nødvendigt, for at Sundhedskommissionen kunde stille den ønskede Fordring, og skønt § 34 ikke ganske udtalte sig som paaberaabt af Sundhedskommissionen, kunde han dog være tilbøjelig til at tilraade, at Byraadet gav sit Samtykke, da man derved vilde give Sundhedskommissionen Magt til at forlange virksomme Foranstaltninger iværksat. Sagen havde været for i Bygningskommissionen, der ikke kunde indse, hvilke Byggeforanstaltninger der kunde afhjælpe Genen, men dog pegede paa, at et virksomt Ventilationssystem maaske kunde hjælpe.

Nørgaard vilde ikke gerne være med til paa Forhaand at bemyndige Sundhedskommissionen til at forlange en hvilken som helst Foranstaltning gennemført. Byraadet skulde helst først vide, hvad Sundhedskommissionen vilde forlange.

Formanden fandt ikke den af Hr. Nørgaard foreslaaede Fremgangsmaade helt i Overensstemmelse med, hvad Sundhedskommissionen havde tænkt sig.

Nørgaard syntes ikke, der var nogen Uoverensstemmelse. Byraadet forbeholdt sig jo kun Ret til at vide, hvilke Foranstaltninger Sundhedskommissionen ønskede foretaget.

Samuel sen anbefalede Hr. Nørgaards Forslag, da det syntes ham rimeligt, at Byraadet fik den afgørende Myndighed. Sundhedskommissionen havde undersøgt Forholdene paa Stedet og fundet Osen meget ildelugtende, men de Arbejdere, der daglig var udsat for den, var dog langt mere uheldigt stillede end Beboerne. Da Støbningen foregik i et meget stort Rum, kunde Osen derfra næppe ledes en bestemt Vej bort, saa skulde den helt fjernes, var der ikke andet at gøre end at forlange Støberiet flyttet udenfor Byen, og det var dog en ret betænkelig Sag.

Mikael Johansen sluttede sig til Formandens Forslag om at give Sundhedskommissionen frie Hænder. For Beboerne var Stanken meget generende, men Ulempen burde afhjælpes saa lempelig som mulig, da man nødig skulde lægge Næringslivet for store Hindringer i Vejen. Det bedste vilde sikkert være at faa Skorstenen forhøjet.

Vestesen oplyste, at det var Fabrikationen af Radiatorer, det drejede sig om. Ved denne Fabrikation bestod Vanskeligheden særlig i at faa Lerkernerne til at holde, men det opnaaede Fabrikken ved efter et købt Patent at anvende en Olie til Hærdning af Kernerne. Denne Olie var det, som ved at komme i Berøring med det glødende Metal frembragte en branket, ganske vist ubehagelig, men fuldstændig ufarlig Lugt. Det var derfor forføjlet, naar Sundhedskommissionen ønskede Tilladelse til at forlange af Fabrikken, at den skulde ændre sin Metode; man kunde ikke saaledes opfinde en anden Metode. Sagen drejede sig egentlig om, hvorvidt det var muligt at afventilere de udviklede Dampe eller ej; men skulde man følge Sundhedskommissionen med dennes Præmisser, maatte det ende med et Forlangende om, at Fabrikken skulde flyttes, og det vilde dog være en saare prekær Fremgangsmaade, som Lovgivningen ej heller syntes at hjemle. Det rigtigste vilde derfor være, at man gav Fabrikken en Frist af et Aars Tid til at ordne Ventilationen, som maatte kunne ordnes tilfredsstillende, eller anmodede Sundhedskommissionen om at komme med Forslag til en Ordning.

Formanden anbefalede atter sit Forslag, som ved at følge Vedtægtens § 34 bragte Sagen hen, hvor den hørte hjemme, nemlig mellem Sundhedskommissionen og Fabrikken.

J. C. Petersen udtalte, at Ulemperne efter nogles Mening fremkom af 2, efter andres Mening af 3 Aarsager. Ved Kernernes Tørring fremkom den første Os, som der vist allerede var raadet Bod paa, men ved Støbningen dannedes der atter Os, og endelig mente nogle, at en Del af Osen skrev sig fra Smelteovnen. Hvis Osen særlig skulde komme fra Smelteovnen, kunde der ved en anden Art Ovn nok raades Bod derpaa, men Kommissionen var ængstelig ved at forlange en anden Ovn opført, da den ikke var sikker paa, at Ulempen derved vilde blive afhjulpet. Den meste Os kom sandsynligvis fra selve Støbningen. Denne foregik i et meget stort Rum, hvorfra den brankede, ildelugtende Luft gennem store Ventiler førtes ud over det omliggende Terræn. At samle Dunsterne fra saa stort et Areal, som her var Tale om, vilde vist være umuligt, saa der vilde næppe være andet at gøre end at bede Selskabet flytte Fabrikken udenfor Byen, og det vilde dog vist ikke være rigtigt, da Osen kun generede et Par Timer om Dagen og efter en af Kommissionen foranlediget Undersøgelse absolut ikke var sundhedsfarlig. Han vilde nødig have Formandens Forslag vedtaget, men kunde anbefale Hr. Nørgaards, da hele Ansvaret efter Formandens Forslag vilde blive lagt paa Kommissionen, som kun var kommet til Byraadet, fordi den ikke alene turde tage Ansvaret for at paabyde Opførelsen af en ny Smelteovn, hvad nogle mente kunde afhjælpe Ulempen.

Samuelson vilde nødig være med til at forvise en Institution som den paagældende fra Byen, tilmed da Fabrikkens Ledelse ikke havde trodset, men vist sig villig ved enhver Lejlighed. Sundhedskommissionen var nu saa vidt, at den var enig om, at Hovedulempen skrev sig fra Støbningen, men man kunde da ikke forlange, at Lemmene skulde holdes lukkede under denne, for saa vilde det blive i højeste Grad slemt for Arbejderne. Han kunde anbefale Hr. Nørgaards Forslag.

Nørgaard troede ikke, der kunde være Tvivl om, at de fleste Kommissionsmedlemmer ligesom Hr. Samuelson nødig vilde paatage sig det Ansvar, som Formandens Forslag vilde lægge paa dem. Desuden vilde der ved Formandens Forslag skabes et uheldigt Præcedens for Byraadets og Sundhedskommissionens Magt.

Magnus Nielsen kunde nok tænke sig, at en virksom Ventilation kunde løse Spørgsmaalet lige saa vel i store som i smaa Lokaler; men Sundhedskommissionen maatte have Midler til at tilkalde en teknisk kyndig Mand.

Mikael Johansen syntes, man tog mildest fat ved at følge Formandens Forslag, efter hvilket Sundhedskommissionen vilde komme i Forhandling med Fabrikken, medens man ved at følge Hr. Nørgaards Forslag kunde tvinge Beboerne til at gaa til Ministeriet, og saa kunde Fabrikken nemt blive jaget ud. Det forbavsede ham meget, at Kommissionsmedlemmerne kunde tiltræde Hr. Nørgaards Forlag.

J. C. Petersen anbefalede atter Hr. Nørgaards Forslag, hvorefter Kommissionen vilde faa Lov til at koste lidt paa en Undersøgelse. Til Hr. Magnus Nielsen vilde han sige, at det ikke særlig gjaldt om at faa Rummet ventileret, det kunde nok lade sig gøre, men om at faa Dampene samlet og afledet, saa de ikke kunde genere Naboerne.

Nørgaard ansaa sit Forslag for meget mildere end Formandens og Hr. Johansens Forslag, som kunde føre til, at Fabrikken maatte fjernes, hvad han for sit Vedkommende absolut ikke kunde være med til, og til, at Byraadet ikke fik mere med Sagen at gøre.

Mikael Johansen havde ikke stillet noget Forslag. Formandens Forslag var det mildeste, men ingen tænkte vist paa at faa Fabrikken bort.

Forøvrigt var der andre Ulemper end Sundhedsfaren.

Det vedtoges at anmode Sundhedskommissionen om at fremkomme med Forslag til saadanne Foranstaltninger som maatte kunne forebygge de paaklagede Ulemper.